

Barcelona 10 de desembre de 1926

L'Esquella de la Torratxa

ANY XLIX - Núm. 2477 - 15 cts. - Atrassats 30

EL GALL D'AQUEST ANY!

Teatre Còmic

L'èxit dels èxits
La grandiosa revista

Joy-Joy

Totes les nits
Dijous, dissabtes i festes
a la tarda

NOVEDADES Teatre Català

Avui tarda: Programa Còmic

LA BALDIRONA, ELS CAPELLS
D'EN CUNILL i EL CARRO DEL VI

Nit: EL FERRER DE TALL
protagonista, Enric Borràs

Diumenge a dos quarts de quatre, EL SECRET DE
LA CAPSA :: A dos quarts de sis, MAR I CEL i
LA MALVASIA DE SITGES :: Nit, Funció orga-
nitzada per la Unió de Fabricants de Pastes per a Sopa,
MOSSEN JANOT, per en Borràs i LA BALDIRONA

Es despatxa a comptaduria

EDEN DIRECTOR:
LUIS CORZANA

DE LAS SEIS TARDE A TRES DE LA MADRUGADA

DANCING FANTASTICO

El Cabaret de las mil y una noches
Sorprendente novedad

Gran transformación del célebre pintor decorador
Don JOSE SAÑES

OLYMPIA

CIRC EQUESTRE

Exit complet de la companyia més completa que
s'ha vist a Barcelona

EL NÚMERO MÉS GRAN DE CIRC

Els 30 cavalls-artistes de TRUZZI

Totes les nits, i les tardes dels dijous, dissabtes, Diu-
menges i festius

BICICLETES
MOTOR

Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Telèfon 1445 1 - BARCELONA

Els *menús* més deliciosos són els
del restaurant

Grill-Room

Escudillers, 8 :: Café - Bar - Restaurant

Casaments

Solters i vidus!

Es gestionen amb persones honrades i de posició,
disposant de capital al contraure el matrimoni
assumptes seriós i legal

Plaça Catalunya, 17, 2.^{on} - lletra A

(Entrada pel PORTAL DE L'ANGEL, núm. 25)

De 11 a 1 i de 5 a 8

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

BALANÇ

Això del sentiment liberal del món és com un joc d'escacs. Les peces avancen o reculen segons la inspiració o les necessitats dels jugadors. De vegades per una gran combinació internacional de finances un poble sembla que vagi cap a la democratització definitiva, cap a una socialització integral. Tots els ulls dels sentimentals van a aquell poble; però un cop passada la jugada de política o de finança internacional, fuig també allò de la democratització, de la sociabilització i del sentiment, etc. Altres vegades cal posar el gest ferreny, ajudar indirectament a manifestacions xovinistes, a moviments d'un patriotisme agressiu i bèlic perquè el propi Govern es presenti davant d'altres dient que és tal l'atmosfera que no pot fer-hi res i que si no hi ha comissions d'això i d'allò, no sap el què passarà perquè el Govern no pot pas enfrontar-se ni plantar cara a un sentiment col·lectiu quan aquest és noble, sa i patriòtic.

Així, d'aquesta manera tan baixa, tan freda, tan cerebral es manen pobles i partides de lladres; es munten negocis i es fan jugades de borsa. No els hi capiga pas el menor dubte.

En acabar l'any, generalment, tots en diuen mal. Tots esperen com un manà l'any que ve. Carreguem de fàstic el passat i posem amb la mateixa il·lusió que les criatures la sabata, esperant que el pròxim ens omplena de ventura i de riquesa. Això que és un tòpic, és també una ximpleria.

En acabar l'any podem passar balanç polític. S'ha avançat? S'ha reulat? Anem endavant? O anem endarrera?

Aquest any que acabarà aquest mes, ens ha portat dies de glòria o dies de tristesa; dies negres i dies blaus. Hem pogut patir, també ens hem divertit. Per tal, tot allò de què els anys que se'n van són pitjors que els que poden venir, són planys ridículs i pensaments de full de calendari.

Aquest any 1926 ha estat un bon any per tothom. No en diguin mal. Hi ha hagut espurnes d'aventura audaç, que han merescut el respecte i la consideració del món; hi ha hagut una escola de cultura catalana que està fent un gran bé en la formació espiritual de la generació que puja;

hi ha hagut un esforç per part de tots en sentir-nos més compactes i més germans; hi ha hagut la política de Lorcarno i la bona voluntat de Thoiry; hi ha hagut cops mortals per les idees enemigues i passos en avant per un restabliment de la nostra salut col·lectiva. Què més volen? Les coses, els fets històrics no es fan en un moment, ni en dos. Per a arribar a una concreció han de passar els anys i han de florir els ametllers vegades i vegades. Donem-nos per ben satisfets amb la tasca d'aquest any i preparem-nos per a seguir essent mereixedors del respecte ciutadà.

Esperem una hora alentadora, una hora blava, una hora internacional. En un cop de borsa es pot enfonsar un poble o salvar una vida. Tranquilitzem-nos. I tinguem la virtut d'esperar.

FRANCESC MADRID.

LITERATURA DE LA BONA

Perquè els nostres estimats amics lectors no es puguin queixar que mai no els donem literatura de la bona, de la més excellent, avui els oferim una breu prosa que és del millor que s'ha produït al món des de la seva creació.

Es un "parte" de la Comandància municipal. Tots aquests "partes" són igualment bons. Potser els actuals encara són més bons, però degut a la humilitat magnífica dels seus autors reproduïm un "parte" fet per un guàrdia municipal ja mort. Veus-lo ací:

"Me comunica el cabo Ordúñez, que a las tres de esta tarde se ha hundido el firmamento de la casa número 30 de la calle de Basea."

Quina poesia, quina presció, quina justesa de pensament, quina inspiració, quina profunditat de pensament, i, sobretot, quina intel·ligència respira aquesta petita prosa.

Els "partes" de la Comandància municipal són la millor escola literària que existeix; els escriptors de tot el món haurien d'anar a beure a les seves fonts.

MARXES TRIOMFALS

La qüestió de la Comissió Municipal de Cultura s'ha resolt. El regidor senyor Laureà de Peray ha dimitit; segurament, a l'hora de publicar-se aquest número de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, haurà dimitit el senyor Leopold Casero.

Aquestes dues marxades són dues marxades triomfals. No dubtem en dir-ho. Amb quina dignitat han marxat! Han estat simpàtics a tot Barcelona.

GLOSSARI

LA CIVILITZACIO

Anem a parlar avui—ja que la cosa s'ho val—, d'un dels catalans més senyors, més distingits, més "gentlemen". Ens referim a Josep Maria Junoy. Ja no calia dir-ho, perquè era de suposar: no abunden massa, entre nosaltres, aquestes característiques de senyoriu i distinció.

Josep Maria Junoy és, doncs, un dels catalans més civilitzats. Perquè el senyoriu no és altra cosa, en el fons, que civilització. Convé a Catalunya crear una escola de senyors. Ningú més indicat que Josep Maria Junoy. En tota la seva obra, en tota la seva vida, hi ha hagut sempre una gran elegància.

Dibuixant i escriptor, sense perdre mai la característica d'un profund barcelonisme de bon to, hi ha hagut en ell sempre la nota cosmopolita necessària a tot "gentleman". Els nostres escriptors donen massa la impressió —potser avui no tant com ahir, ni demà tant com avui—, de què no viatgen, de què no es mouen de l'Ateneu o del Cafè Continental. I al món hi han coses més importants —molt més importants— que l'Ateneu o el Cafè Continental.

Josep Maria Junoy, el nostre senyor, un dels pocs senyors de la literatura catalana, sempre dona la impressió, en canvi, de què acaba d'arribar o està a punt d'emprendre un viatge. Darrerament, en un llibre exquisit—"El gris i el cadmi"—, sense deixar d'ésser essencialment i potencialment racials, són tan europeus els paisatges de Catalunya com els retrats que fa de personalitats estrangeres. I és que en aquests paisatges, com en tota la seva obra, hi ha posat la seva distinció. I ésser distingit vol dir ésser europeu.

Avui en Josep Maria Junoy, amb un gest noblement generós, ens ofereix una nova revista. Ja era hora de què un selecte esperit com el de Josep Maria Junoy es dediqués a aquesta activitat literària. Ja era hora de què a Catalunya hi hagués quelcom més que patufisme.

Fins avui, les revistes a Catalunya tenien un desagradable caient de cosa per aficionats. Es feien revistes de capelleta—admetent-hi a homes indesitjables com el crític (?) Bertrana, per exemple—, revistes d'una tendència vilment popular.

Es avui que un senyor, un senyor de debò, en Josep Maria Junoy, fa una revista.

Ja era hora.

VIRAI.

EL LLUM

Hem resolt el problema de la llum. L'Ajuntament ha aprovat les bases del conveni entre el Municipi i la Catalana del Gas i Electricitat.

Tindrem bona llum, ens diuen. Ho creiem. Ningú com ells podia resoldre-ho tan bé. Per resoldre bé un problema de llum cal estar-hi bregat; i ningú no hi és tan bregat com uns llumeneres.

AQUELLS EXCURSIONISTES QUE FEIEN GATZARA EN EL TREN

M'han fet esglair. Els he temut. Semblaven barbres. De la tragèdia de la vida no en sabien res i jo pensava: Un jorn esplèndid, primaveral, els ha provat, ben clar que es veu. Però l'expansió franca, tenen cap dret a dintre el tren a exterioritzar-la? En un recó arrupida va una velleta envers la ciutat. Son fill de l'ànima, malalt molt greu, quan ella arribi ja haurà finat. Un jovincel molt esblaimat cap latres terres cerca salut. Un exilat, Banquer que un "crack" l'inutilitza. Opulenta família que fou i envers l'ignot ara va... Cosmopolitisme indiferent, i altres mil coses barrejades.

Tenen el dret d'avalotar, trencant el recolliment d'ànimes demostrant la ineducació, guiats tan sols per fer gatzara, que no ha de reportar cap profit en bé d'uns i altres.

Cert és que l'expansió d'un jorn on s'amagatzema oxigen és prou per a voler encomanar-ne. Però a voltes el dolor humà es sent ferit mil vegades, quan trencant el recolliment amb avalots pensa alegrar-lo i el millor remei, mantes vegades, és la paraula que no arriba a sortir mai.

Oh, excursionistes! Quan estigieu al vagó, penseu com si fos la cambra d'un hospital, on la monja, paulatinament, porta el consol als pobres malalts!

RAMON SAGARRA LLEO.

"AMICHATIS"

l'autor popularíssim que ha triomfat al teatre "Victoria"

“PREMIO A LA APLICACION Y BUENA CONDUCTA

—Com que has estat bona minyona, ara et deixarem entrar a l'Acadèmia.

LLIBRES

II i últim

Els llibres que mereixen el nom de tals i que, per tant, poden ésser posats en mans de la persona més culta i més escrupolosa, sols són escrits per venerables savis o per sincers artistes. Un crític eminent—del que Déu ens guardi—, deu ésser, al meu entendre, un savi i un artista alhora.

Els altres llibres, cada un dels quals podria prendre un qualificatiu o nom diferent, menys el de Llibre, són invariablement embrutats a preu fet, per indecents traficants de la Literatura.

Ara bé: hi ha uns altres pròxims que si de llibres no n'escriuen—i no perquè no en sàpiguen, eh!—parlen de Llibres. Aquests senyors, gairebé tots, tenen el “Seu Diari”—o el del seu amic, parent, protector, o d'aquell que voldrien que ho fos el seu protector—, en el que de tant en quant, hi aboquen unes ratlles tan poca-soltes, que per si soles són capaces d'arrancar una franca rialla d'ironia a la *tia* de la *raspa* de casa:—si la *Cunsuelu* ho sent, em mata; això de *raspa*, no pot sofrir que li diguin—. Senyora de molts fums, ex-mestressa d'escola, ex-directora de no sé quina Revista trimestral, compositora d'un cant litúrgic, i, en fi, ex-membre de tantes i tantes ex-

coses, que crec que el dia menys pensat m'obligaran a parlar d'Ella.

Així, si el llibre, Llibre, sols el “coneixen” els savis i els artistes, com podran parlar d'Ell, tants i tants ignorants—auriolats d'artifici i amb caràcter d'interinitat—com són la majoria dels que enguany ho han fet? No els sembla que això no és propi? Veritat que d'aquesta manera no es celebra cap festa de llibres, sinó més bé una manera de tragèdia, en la que el disertador, després d'assassinar el sempre i mai prou alabat llenguatge del “massa comprès” Cervantes, guillotinea l'art, la indústria, la pàtria, la llar i acaba per matar de desesperació al pacient auditori que per motius socials s'ha vist obligat a assistir a la representació de drama tan horripilant?

Es bo d'escoltar un moment, el que sobre dels llibres diu la senyora Maria, *tia* de la *Cunsuelu*, *raspa* de casa, com ja els he dit:

—Al meu temps, que els homes no eren tan ninots, ni tenien les dones tants pardalets al cap com avui, ja hauria estat una altra cosa això dels llibres. En primer lloc llavors, si bé és veritat que s'escrivia menys i amb no tanta precipitació com es fa avui, els que ho fèiem—la senyora Maria té un llibre escrit, que està a punt de publicar ja fa uns quaranta anys, i que va titulat així: “Tiritando de frío o primero ser soltera”—dic, doncs, que els que llavors escrivíem, si ens haguessin posat un “Dia del Llibre” com el que us han posat a vosaltres, o l'hau-

riem fet desaparèixer, o n'hauríem creat un, tal com requereix, per a fer-los-hi la competència.

Tal com vulgarment es diu, la senyora Maria també té la seva cama del mal: La dels vells records. La senyora Maria, com el governador de la Illa Baratària els adagis, aprofita totes les oportunitats i inoportunitats que se li presenten per treure a relluir el seu temps!

Si jo fos rei i tingués poder—això ho deia quan era petit—faria una festa de llibres amb unes lleis que no hi hauria més per demanar. També, de petit, hi tenia dèria a fer lleis.

Sense respectar "aniversaris", començaria per fer que les festes del Llibre es celebressin per la Primavera, estació poètica en la que es desperesa la Naturalesa i tots els que la poblem, fent-nos més propicis al sentiment de l'entusiasme, únic mitjà capaç d'obrar en les multituds, grans prodigis. Després, voldria que la festa del Llibre durés, quan menys, vuit o deu dies. A més d'això s'obriria una enquesta pública per a què tothom qui volgués exposés "lliurement" la seva manera de pensar, sobre com s'haurien d'empresar aquests dies de festa, quins actes seria més convenient fer, etc. Això ho faria portat del meu pensar. Sempre he estat partidari de què en aquest món, res ni ningú és perfecte i, per tant, de què "Hi veuen més quatre ulls que dos", com diu la gent. Així faríem un programa de festes que seria una veritable joia, primera pedra d'una nova era de regeneració moral i material. La sola aparició d'aquest programa faria que oblidéssim moltes obres "mestres" de la Literatura pedant.

J. BAS COLOMER.

LA CRISI

—Quins galls tan escanyolits portes!
—Es que tot va car, fins el blat de moro!

DIALEG DE METGES

Prop de les desferres del monument de Colòmb es trobaren dos metges, antics companys d'estudi. L'un s'havia establert fora de Barcelona. L'altre no volgué sortir mai de la ciutat dels comtes. Després de saludar-se, tingueren aquest diàleg:

—I, doncs, com anem de malalts per Tossa?

—Noi, hi ha una epidèmia de salut que fa fàstic. Jo crec que Déu s'ha descuidat dels pobres *galenos*.

—Ja ho pots ben dir, ja, perquè ací també fa temps que no hi ha gairebé res a fer, i això que les clavegueres cada dia fan més pudor. Tots els aliments són adulterats. El marisc és contaminat per les brutes aigües del port. El vi es fa sense un sol gra de raïm. Les fruites podrides ens les mengem els barcelonins com si fossin bresques, mentre que les fresques se les cruspexen els estrangers. En molts pisos de tres habitacions s'hi estatgen quatre i cinc famílies, que formen un conjunt d'infecció. Doncs, bé, amb tot i el que t'he dit, no surt ni per medicina una petita pesta de tifus, o còlera. Per si això no fos prou, aquest hivern encara no han fet acte de presència els vulgars constipats. Creu-me, la nostra carrera entra dins una fase molt crítica.

—A fora, si bé la higiene està un xic més avançada que a Barcelona, no per això hi manquen desgràcies, perquè els autos que passen brunzents com un llamp, fan veritables estralls, però nosaltres no hi tenim res a fer, perquè de les cames trencades i els ossos esberlats, se'n cuiden els curanderos. El que té un mal cancerós, se'l fa escopir per un vell que cura de gràcia.

—Vols dir que dient xistus es cura algú?

—No, home; vull dir que té una creu al paladar, i que, segons diuen, fa miracles, i sempre que escup és una curació segura. Després, els sants també són uns competidors nostres, encara que molts creuen amb ells i ens vénen a cercar a nosaltres. Per això és un perjudici, perquè si el pacient queda curat, és obra del sant, però si se'n va cap el cementiri, és que el sabatasses del metge l'ha mort.

—Els de ciutat tenim la mateixa crisi que vosaltres. Aquí la meitat es curen o es maten, amb herbes o específics. Molts es curen llegint la tercera i quarta plana de "La Vanguardia", que sempre hi ha anuncis com aquest:

"¿Sufre dolor de cabeza? ¿Le flaquean las piernas? ¿Su estómago es una caldera en ebullición? ¿Los objetos dan vueltas a su alrededor? ¿No puede respirar? ¿Sus ojos no divisan bien los números? No le quepa la menor duda, a usted le amenaza una grave enfermedad. Tome inmediatamente jarabe PAMPOL y su vida será eterna."

També un herbolari tingué la barra de clavar aquest cartellet a la porta de casa seva.

"Si voleu tenir salut, cureu les vostres malalties amb herbes, i no us deixeu visitar per cap metge."

—Ara els únics que guanyen els diners que volen són els carnicers, dic, operadors, que per rebentar un tumor en fan pagar 1,000 pessetes. Davant de tot això, no hi veig altre camí que curar-ho tot amb operacions.

—Estem d'acord, i creu que el mal de ventre de l'alcalde del poble el curaré amb una operació doble.

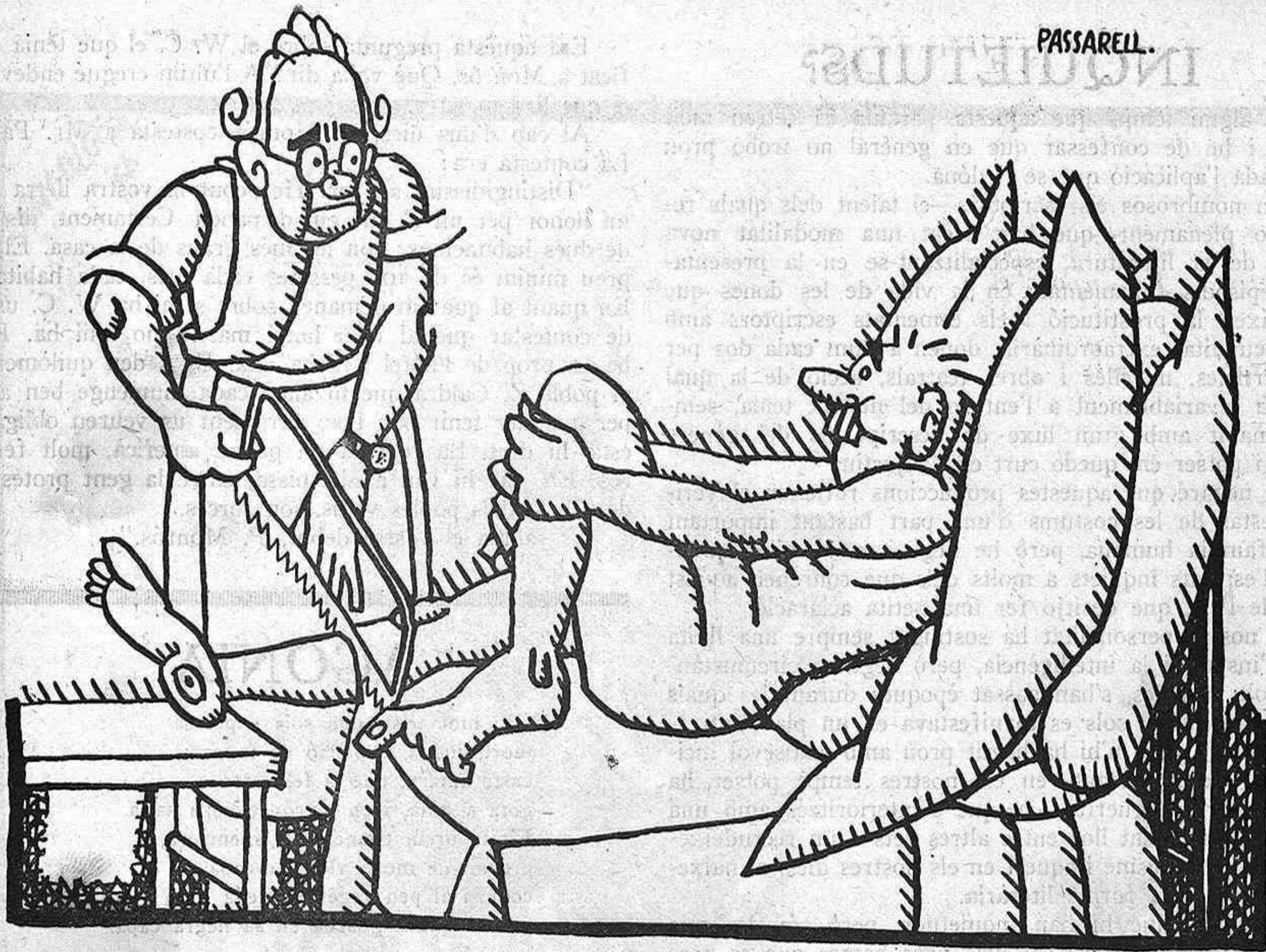
EUDALD PLANA.

EL PRESENT NUMERO

HA ESTAT VISAT PER LA

CENSURA GOVERNATIVA

PASSARELL.

EL BON CIRURGIA

—De què riu?

—De què s'equivoca, i em talla l'altra cama!

EL XISTOS

Dec confessar amb tota franquesa que no puc sofrir els xistos i endevinalles, molt més si aquests estan intercalats en una conversa; jo que tinc aquesta prevenció contra els xistos, tinc, per la meva desgràcia, a la mateixa taula del despatx un tal David, que té la dèria dels xistos. En una conversa, vingui a to o no, ell té de fer-hi uns quants xistos; aquesta mania que al principi li consentia, a mesura que anava agafant franquesa anava accentuant-se de tal manera que tan bon punt em veia, ja m'anunciava que en tenia tres o quatre de nous, i això cada dia, sempre que em veia, constituint la meva desesperació; jo prou li deia: "Home, David, ja saps que a mi, el dir-me un xisto és com si em peguessin una patada a la freixura." Però ell res, amb un delit que semblava que no hagués d'acabar mai amb endevinalla darrera endevinalla, m'anava martiritzant les orelles. Vaig defugir em cercava per tot arreu; va arribar a ésser la meva obsesió, la meva mania, fins quan dormia somniant em creia tenir-lo a la vora amenaçant-me amb una endevinalla.

Estava content, molt content, ja feia quinze dies que no m'havia trobat amb en David pel carrer i al despatx m'havien canviat de taula; és clar que per no trobar-lo tenia que sortir corrent de l'oficina, no podia anar al "nostre" cafè a fer un partit de billar, ni passejar per la Rambla de set a vuit, però això què hi feia si almenys estava tranquil!

Mes, un vespre anava pel carrer de l'Hospital a sopar i em trobo davant per davant amb en David, provo de fugir i ell m'agafa, li dic que tinc tard i s'ofereix a acompanyar-me i agafant-me fortament pel braç anem carrer de l'Hospital avall.

—I doncs, on et poses, tant temps, sense veure't?

—Si, mira, per aquí—faig jo per dir alguna cosa.

—Doncs, vens, bé, perquè tinc un xistu estupend!

—Gràcies, no el vull saber.

—Però si és una cosa com tu no la sentiràs mai.

—Mira, estic de molt mal humor i potser rebries, no em podria contenir i després em sabria greu.

—No hi fa res, no em fas por i demés jo vull que el sàpigues.

—Doncs rebràs.

—Ca!, home, si t'hi faràs un tip de riure. A veure si saps quants fan, tu que saps tant de sumar, tres guàrdies urbans, quatre municipals i una lliura de moixama?

—Adéu—dic jo fugint—; però ell m'agafa fortament.

—Veig que no ho saps, ja t'ho diré, doncs...

—Calla!

—... tres urbans i quatre municipals fan set i una lliura de moixama també fa set; set i set, catorze.

Aquella nit el meu amic David sopava a la casa de socors del districte, i a mi me'l varen dur de casa a la Delegació de Policia on estava detingut per "escàndalo públic i lesions".

JOAN ROCA

INQUIETUDS?

Fa algun temps que aquesta paraula es retreu molt sovint i he de confessar que en general no trobo prou encertada l'aplicació que se li dona.

Són nombrosos els escriptors—el talent dels quals reconeix plenament—que han creat una modalitat nova dintre de la literatura, especialitzant-se en la presentació d'episodis fonamentats en la vida de les dones que exerceixen la prostitució i els esmentats escriptors amb una fecunditat extraordinària, donen a llum cada dos per tres, articles, novel·les i obres teatrals, acció de la qual es mou invariablement a l'entorn del mateix tema, sempre amanit amb gran luxe de descripcions del gènere picant i potser em quedo curt en l'adjectiu.

No negaré que aquestes produccions reflexen el veritable estat de les costums d'una part bastant important de la família humana, però he llegit tantes voltes qualificar d'esperits inquietos a molts dels que conreen aquest caire de l'art, que desitjo fer una petita aclaració.

La nostra personalitat ha sostingut sempre una lluita entre l'instant i la intel·ligència, però degut a circumstàncies molt variades, s'han passat èpoques durant les quals la part instintiva, sols es manifestava en un pla relativament discret, però n'hi ha hagut prou amb qualsevol incident un xic important—en els nostres temps potser ha estat la darrera guerra—perquè s'exterioritzés amb una gran empena, dant lloc entre altres fets a un recrudeixement del sensualisme i aquest en els nostres dies, al naixement d'una nova forma literària.

Certament que hi han inquietuds, però són les que tenen les arrels en l'esperit dels pocs homes que es passen els anys cercant el com i el perquè de les coses, estudiant els problemes de la Naturalesa i esforçant-se en descobrir els seus pregonis misteris. Els que posen les llurs energies al servei d'aquesta mena de treballs quin fruit a la curta o a la llarga, és suavitzar les asprors del viure, poden dir amb raó que senten la veritable inquietud, però aquells que enxiqueixen els horitzons de la vida, escrivint com si en el món sols hi hagués cocaïna, cabarets i cases de cites, els que ens presenten sempre exemples de dones fàcils, d'homes degenerats i d'aventures tèrboles, aquests no poden ésser qualificats d'inquietos, perquè això representa, senzillament, voler prendre'n el pèl i per la meua part tinc de fer avinent que no combrego i menys amb rodes de molí.

T. RUSCA

L'ESTIUEIG

Mr. W. Panru, el conegut pintor anglès, sentí tantes belles alabances de la nostra Costa Brava catalana, que es decidí anar-hi a estiuejar. Un seu amic, també anglès, que hi havia passat tot un estiu i que fou el que més li elogià, li recomanà el senyor Monrós, hotelier del poble X.

Mr. Panru escrigué a Monrós una lletra, feta traduir al català.

La lletra feia una setmana que estava en poder de Monrós. La llegia sis o set vegades per dia; els seus caires ja havien pres un to groguenc de tant que Monrós hi passava el seus dits.

La lletra deia, simplement: "Senyor: Vull passar un estiu a la bella Costa Brava, i havent-me parlat del vostre hotel, del qual tinc les millors referències, us vull demanar que em reserveu dues habitacions. Digueu-me l'últim preu i si a l'hotel hi ha W. C. Sincerament vostre."

Era aquesta pregunta sobre el W. C. el que tenia capficat a Monrós. Què volia dir? A l'últim cregué endevinar el que li demanava.

Al cap d'uns dies, en Monrós costestà a Mr. Panru. La contesta era:

"Distingidíssim senyor. He rebut la vostra lletra i és un honor per mi el que em demaneu. Certament, dispenso de dues habitacions; són les més grans de la casa. El seu preu mínim és de 100 pessetes cada més, cada habitació. En quant al que em demaneu sobre si hi ha W. C. us he de contestar que al meu hotel mateix no n'hi ha. Però ben a prop de l'hotel n'hi ha una. Es a deu quilòmetres, al poble Z. Caldrà que hi aneu cada diumenge ben aviat per a poder tenir bon lloc, altrament us veureu obligat a estar-hi dret. La regenta un pastor americà, molt fervorós. Els que hi van a oir missa, entre la gent protestant de Z i la dels pobles veïns, són forces.

Us saluda el vostre debut, P. Monrós."

AGONIA

Oh, mot trist, que sois expressa
mort, judici, expiació de falta;
caize amarg, que la fel vessa
gota a gota, i en la consciència salta.
Lluita breu, tremenda i silenciosa,
preludi de mort, vida i escapa
com si al peu vegés la freda llosa
que al difunt guarda en sa negra capa.

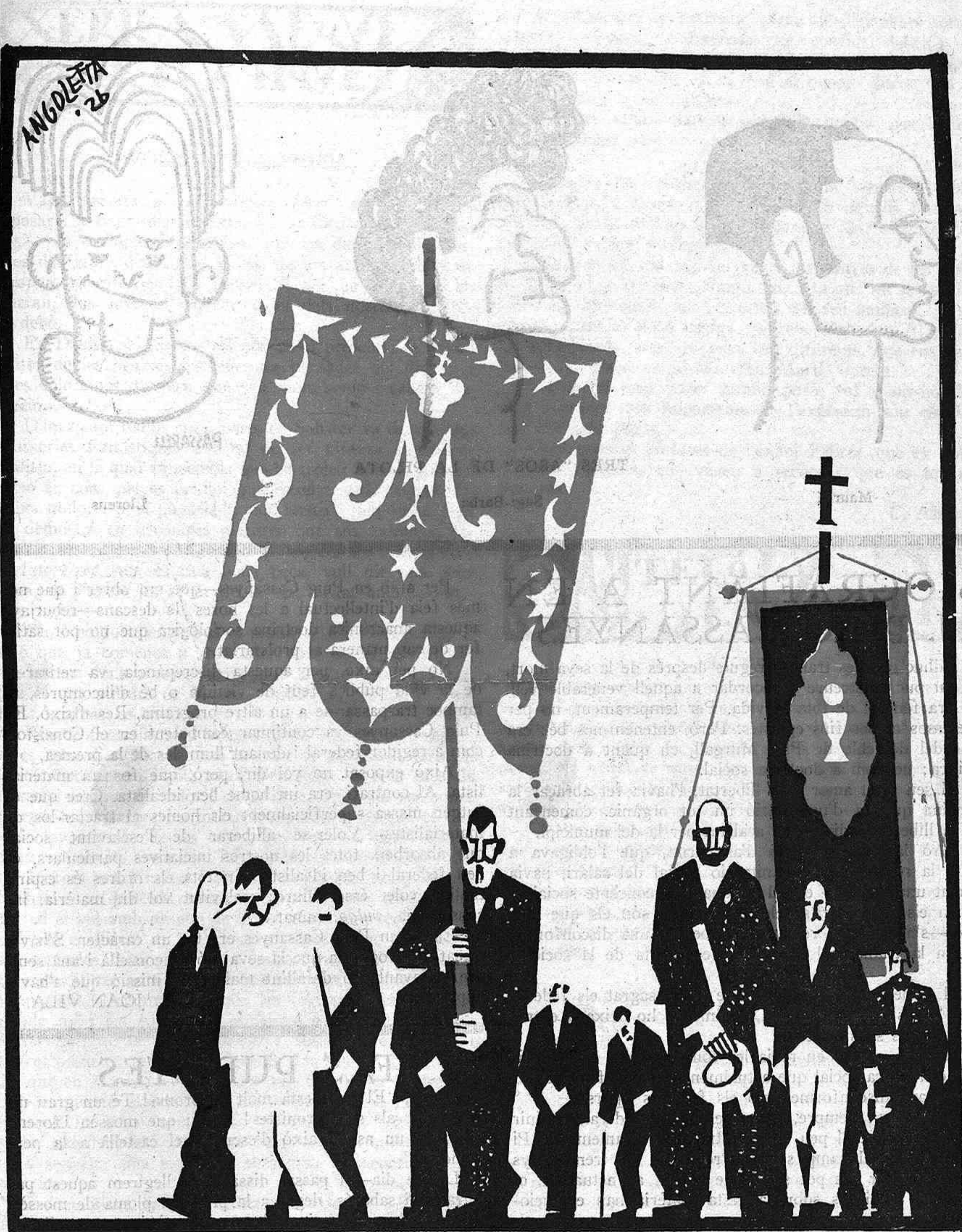
Mentre l'estretor que mort aclama
amb veu sorda en cambra paorosa,
agonitzant, l'assassí, en boira negrosa
mira a sa víctima, que venjança clama.
L'assassí, que sens matar, honres matava
a innocents amb falsa enganyosa,
cernir-se en son llit turbulenta i confosa
amb sa mirada, que fletxes clava,
veu a sa víctima, trista i plorosa
que fera crida, venjar-se ansiosa.

En negra i abrumadora fantasia
i mirant sos ulls d'ansia febrosa,
contempla el lladre a una família
en cercle de misèria y demència closa.

Orgulls que en vida temer-se feren,
superbes gales que reflectaren,
vanitats tontes, allà s'ajauen
tots, com mortalla, per el llit s'estenen.
Enveges, odis, rencors, falsa,
tant com s'enclou en el món dolent
ben voler tornes. En un moment
tot es reforma, tot es canvia.
En confosa i remolinada dansa,
luxúria descota, pintant el desig,
desenfrenada ira, sedenta venjança,
discòrdia, avarícia, tot balla allí.

Després, la mort que aguda dalla,
branda per sobre l'immund festí
ombrosa i justa, ses vides talla
i, en mig posant-se, ses veus acalla.

† J. BAUCCELLS PRAT.

ANGOLETA
26

COSTUMS DEL CAMP

Per demanar que plougi, o perquè no plougi, processó al «canto».

Maurici

Sagi-Barba

PASSARELL

Llorens

TRES "ASOS" DE LA PILOTA

BIOGRAFIANT A EN J. PUIG CASSANYES

Adhuc els dies transcorreguts després de la seva mort, no em puc sotstreure a recordar a aquell venerable vell.

Era federal de tota la vida. Per temperament, no per interessos ni per fins egoistes. Però, entenem-nos bé: era un fidel deixeble de Pi i Margall, en quant a doctrina política; no com a doctrina social.

El seu gran amor a la llibertat, l'havia fet abraçar la doctrina que fa d'una nació un tot orgànic, començant per la llibertat individual i acabant per la del municipi.

Però la seva condició d'assalariat, que l'obligava a veure la realitat de l'organització actual del salari, havia format una evolució en ell en quant al concepte social.

En els seus escrits—els últims, que són els que més conec—s'hi veu una remarcada rebeldia, una disconformitat, en la tradicional concepció federalista de la sociologia.

El respecte a la propietat que tenen sagrat els federalistes "purs", ell no li tenia, o almenys ho deixava entreveure en els seus articles.

Ell veia, vivia i en rebia les conseqüències de la deficient estructura social que actualment estem sofrint. I per això estava disconforme amb els federals "purs".

S'ha volgut sempre, dintre el partit federal, traduir massa fidelment al peu de la lletra els pensaments de Pi i Margall en el camp social. Programa fet trenta anys enrera que per res pot servir de norma a l'actualitat, oi més quan les idees sobre aquesta matèria han evolucionat tant...

Generalment—i això ha estat el mal—els que han portat sempre la direcció del partit que en Puig Cassanyes tant estimava, han estat els intel·lectuals. Gent carregats de bona voluntat, si voleu, però que mai coneixeran la realitat del règim del salari. L'espiritualisme els absorbeix massa i rebutgen amb menyspreu el materialisme de la història.

Per això en Puig Cassanyes—que era obrer i que només feia d'intel·lectual a les hores de descans—rebutjava aquesta anacrònica doctrina sociològica que no pot satisfer de cap manera al proletariat.

No per això, per aquesta discrepància, va retirar-se de la vida pública fent de víctima o bé d'incomprès, ni tampoc traspasar-se a un altre programa. Res d'això. En Puig Cassanyes va continuar combatent en el Consistori com a regidor federal i donant llum des de la premsa.

Això exposat no vol dir, però, que fos un materialista. Al contrari, era un home ben idealista. Crec que es jutgen massa superficialment els homes al tractar-los de materialistes. Voler-se alliberar de l'esclavitud social que absorbeix totes les nostres iniciatives particulars, és ben federal i ben idealista. En tots els ordres és espiritualitat voler ésser lliure; esclavitud vol dir, matèria, inconsciència, *vulgo*, ramat...

En fi, en Puig Cassanyes era tot un caràcter. S'havia traçat un programa que la seva raó li aconsellà i anà sempre endavant, no defallint mai en la missió que s'havia imposat.

JOAN VILA.

ELS PURISTES

Home, "El Sol" està molt de broma! Té un gran ull en escollir als seus cronistes! Mireu que mossèn Llorenç Riber és un as en això d'escriure el castellà a la perfecció.

L'altre dia—el passat dissabte—, llegírem aquest paràgraf tan saborós, degut a la prolífica ploma de mossèn Llorenç Riber, que signa les seves cròniques castellanes amb el significatiu i eloqüent pseudònim de "Roque Guinart":

"El maestro Nicolau puso plumas a estos versos que, de tan mojados de lloro, no podían levantar el vuelo."

Felicitem, boigs d'alegria, al senyor Llorenç Riber, per la seva sintaxi castellana i el seu *lloro*, sobretot pel seu *lloro*!

XERRAMEQUE ARTI TIQUE

VOLTANT GALERIES

Vaja, que ara, a les "Galerias d'Art" s'hi pot anar a reposar i a fruitar una miqueta. Us arribeu a les "Layetanas", per exemple, i us trobeu amb un devassall de quadros de figura d'allò més xirois, deguts a tres pintors de tarannà ben diferent: en Daniel Sabaté, en Masvila i en Barrau, dos joves d'empenta i un dels nostres mestres de debò.

En Daniel Sabater no cal que us el presenti; és aquell pintor de les bruixes que té unes pensades del dimoni i unes coloraines d'infern que fan molt bonic i criden l'atenció.

D'un quant temps ençà, però, en Sabater va deixant les bruixeries fantàstiques per tal de fer pintura simbòlica-realista, en la qual em sembla que ha trobat la seva posició. Això sí, com que és un noi que estudia, cada vegada dibuixa millor i té la pinzellada més ferma i més justa, com ho demostra en les noves pintures que ens exhibeix, especialment en les titulades *Un greco*, *Detura't tu mateix* i *Autoretrat*, que és una bona peça, vull dir una peça bona, on l'autor ha sabut deixar la veritat amb la mentida.

Oh, i no solament cerca el pintor el camí del realisme, sinó que ja comença a empalmar amb el del misticisme, segons ens dona a comprendre amb la seva *Santa Teresa*, que és una pintura de Museu, fonament sentida i d'una forta qualitat en el Crist.

Res de fantasia, ni d'infern, ni de bruixes hi trobareu a les teles d'en Masvila; el seu art és purament terrenal i fins mediterrani i tot: xicot d'empenta va a la caça de la ratlla segura, del color i de la llum, i que sol fer bones caceres a jutjar per les mostres exposades, perquè té una visió tan afinada de les coses, que amb el llapis només, encerca totes les fesomies: l'Enric Borràs, en Millet, l'Enric Morera, en Nicolau Raurich, en Comas Solà, l'Artur Masriera, en Junceda i molta gent coneguda, més caçada per ell al vol amb un cop de llapis, estan que parlen.

I què en direm de les pintures? Doncs, que són valentes, acurades, distingides i que senyalen en el seu autor un avenç molt remarcable en el bon camí de la pintura contemporània. Deixant de banda les fermes notes de color *A ple sol* i *La barca*, cal esmentar com obres notables *Maternitat*, de bella composició a l'aire lliure i el petit *Retrat* posat en un interior, que és una delícia, ço que vol dir que en Masvila és un pintor per fora i per dintre.

Del mestre Barrau, què en direm que no ho sàpiga tothom? La seva justa forma de dibuixant selecte i de pintor exquisit, està estesa per tot arreu; ço que ens obliga a senyalar una exposició seva com un aconeixement artístic.

Entreu, si us plau, a la saleta on l'autor de *La rendició de Girona* ha reunit fins a vuit teles, amarades de color i de veritat, construïdes amb fermesa i pintades amb una pinzellada ampla i generosa sota el nostre sol enlluernador; i digueu-me, si no es mereix en Barrau una abraçada per la seva mestria en jugar els colors al contrallum i per la seva juvenesa en el deliciós *savoir faire*.

El nu de la *Noia sortint del bany*, és una bella harmo-

nia de contorns i de matissos, plena de dificultats sortosament vençudes; *L'ombrella*, un concert deliciós de llums i de reflexes, i *Aiguaderes a la cisterna*, una composició molt interessant, en la qual el mestre llueix tota la "gamma" de la seva paleta.

Res, que tenim Barrau per dies, perquè per ell els anys no passen pas.

* * *

També a les "Galerias Areñas" un hom s'hi troba com el peix a l'aigua; està clar! Amb aquells interiors tan rics, tan harmònics, i tan suaus d'en Martí Garcés, no pot ésser d'altra manera.

Qui, com ell, ens sap fer veure els dintres de les cases de la nostra *gente bien*? Ningú. Això fa que les seves pintures ens interessin, per la veritat del seu ambient, i més encara, quan hi posa alguna figureta: *Interior*, *El pati* i *La porta blava*, són tres teles ben diferents, que ens parlen de la traça exquisida d'en Martí Garcés.

Segons el meu parer humil, però, val a dir-ho, les dues pintures més importants de l'exposició són els dos interiors més petits.

Unes quantes pintures de l'eximí Fabrés, que es troba de nou a Roma, ens vénen a recordar que és tot un pintoràs.

C. ARBO.

TELÓ EN LAIR E

LICEU

Amb aquell encert que caracteritza l'empresa del gran teatre del Liceu, darrerament ens ha presentat la grandiosa obra de Borodine "El príncep Igor", tan estimada dels nostres amants de la música. La cantaren els mateixos artistes de l'any passat. No n'hem de parlar, doncs, perquè ja ho férem extensament la temporada passada. Només hem de dir que l'obra anà tan bé com els anys anteriors; això ja és dir-ho tot.

Dissabte debutaren el baríton Stracciari i el baix Cirino, prou coneguts de Barcelona. Aquests dos senyors són dos veritables artistes.

Ens donaren una "Favorita deliciosa. Fleta els acompanyà, i, com sempre que ell canta, el teatre estava lluidíssim.

Hi ha en assaig "Lohengrin". En Fleta s'encarrega del protagonista.

APOLO

Tots els crítics han estat unànimement d'acond a l'elogiar, justament, molt justament, "L'obstacle", la darrera obra d'Enric Lluelles.

Tots els crítics, menys el fracassat autor de "L'auto del senyor Moixet", que, per a imposar a les empreses els seus "esperpentos" es dedica a la crítica. Però les censures d'aquest sac de fel i de verí, als ulls de la gent, són sempre elogis. De manera que no cal fer-ne cas.

"L'obstacle" és una gran obra, una de les millors obres del modern teatre català. Té totes les condicions que requereix l'obra dramàtica: interès, emoció, sobrietat, intensitat, un acurat llenguatge, uns magnífics finals d'acte. z z z

I té, per damunt de tot, això—que en l'autor dramàtic és mecànica, domini de la tècnica—, una bondat i una noblesa de pensament que és el que fan superior "L'obstacle". Ja tothom n'ha parlat, ja tothom n'ha fet els elogis que se n'havia de fer. No és hora, doncs, de què nosaltres ens despenquem ara descobrint "L'obstacle". No. N'hi haurà prou amb què di-

guem que la darrera obra de l'Enric Lluellas és una de les més importants del teatre català.

La interpretació a l'altura de l'obra. Potser mai havíem vist tan bé—malgrat estar bé moltes vegades—a Pius Daví. Maria Vila, ja no cal dir-ho: fou la gran actriu de sempre. Molt bé les senyores Rodríguez, Matas i Lliteras, així com els senyors Guitart, Torrents, Barbosa, Jener, etc.

La interpretació molt correcta.

GOYA

Una comèdia de Felip Sassone, "Hidalgo, Hermanos y Compañía", s'ha estrenat amb èxit.

Potser no sigui cosa de l'altre món, però entreté i distreu al públic, que és, segurament, el que l'autor degué proposar-se. En Sassone és un autor que difícilment s'exposa a greus fracassos.

Coneix la manera d'ensucrar les comèdies amargues i fer-les empassar al públic.

Sempre és una habilitat.

COMICO

Aquesta setmana s'acaba "Joy-Joy", la revista de gran èxit. Aviat anirà la segona part.

D'això se'n diu "no dormirse en los laureles".

TALIA

"El problema central", d'A. Fraccaroli, és una obra francament revolucionària. Revolucionària en quan a la tècnica teatral, entenem-nos. No fos cas que, per culpa del nostre elogi, la prohibissin.

Plena d'idees i d'emoció, interessa i distreu al públic, cosa que no consegüen totes les obres.

La interpretació molt bé per part dels senyors De Rosas, Munig i Martínez, com també per part de les senyores Rivera, Ferrer i Rossi.

NOVEDADES

Sembla que en aquest teatre es prepara un acontereixement: l'estrena de "La llar apagada", del gran Ignasi Iglesias.

Feia molt temps que l'Iglesias estava allunyat del teatre. Així és que l'estrena s'espera amb gran interès.

VICTORIA

"El portfoli del Victoria" és el títol de la nova revista que en aquest teatre ens ofereixen l'"Amichatis", l'Oliveros i en Roselló. Gràcies a Déu—o a qui sia—que s'estrena una obra sense música del mestre Guerrero. No en volem de Guerreros. Volem músics.

"El portfoli del Victoria" és una revista escrita amb molt de garbo i de gràcia, molt entretinguda, i molt ben presentada.

La música del mestre Roselló, excellent de debò.

UNA RECTIFICACIO

Nosaltres no estem acostumats a rectificar, ni ens agrada fer-ho. Però quan se'ns diu que ens hem equivocat, no tenim altre remei.

L'altre dia es presentà en la nostra redacció el senyor Campmany, autor de "La puntaire", per a queixar-se d'una crítica nostra de dita obra. Diu que no digué ell que en el Paralel, "fins a l'estrena de "La puntaire", no s'hi havien estrenat més que comèdies brutes o poca-soltes".

No és que ho digués el senyor Campmany això. És que ho deien els altres.

Queda complascut el senyor Campmany.

BOB.

FUTBOL

Diumenge passat hi varen haver coses grosses; el "Barcelona" amb el "Furth", l'"Europa" a París i, finalment, l'"Espanyol" amb el seu "divo" fent el ridícul.

El "Barcelona" va ésser guanyat pel "Furth"; això no té res de particular. El que cal no deixar en l'aire és el joc que s'hi va fer. De brutícia n'hi va haver per a qui en volia. Fins Samitier ens va obsequiar amb aquelles tan característiques d'ell, i que precisament perquè són d'ell, són perdonables.

Per alguna cosa s'arriba a ésser "as".

Dimecres devien tornar a jugar, però en el moment d'escriure aquestes ratlles no en sabem res.

Quants n'hi hauran fet als campions?

✱

El que va fer l'"Europa" a París, sí que no es pot deixar per alt; allò sí que ens honora i cal parlar-ne.

Un equip que es presenta davant la més forta selecció parisina, amb tres baixas, que eren els seus tres millors elements i que, malgrat tot, en surt vencedor per dos "goals" a un, és digne d'ésser festejat tal com es mereix.

Nosaltres, parlant amb tota serietat, els agraïm aquest esforç i els felicitem de molt bon cor.

✱

I del pobret "Espanyol", què en direm? Diumenge se les tenien amb el "Martinenc", i els va costar quart i ajuda el poder guanyar.

Hi varen haver moltes reaparicions, però la que ens va fer més gràcia va ésser la del "divino". Fillets de Déu, i com està l'"as" dels "asos"! Semblava com si en això del fútbol no hi toqués pilota.

Si continua així, li suprimirem el "divino".

CICLISME

Hi hagué molta activitat diumenge en el ciclisme: El "Sans", inaugurarà pomposament el seu nou velòdrom, i les festes d'inauguració continuaren el dimecres passat.

Totes les proves resultaren molt interessants, i això justifica que el "Sans" amb això de les organitzacions hi té la mà trencada.

El "Sant Andreu" també va fer de les seves i va organitzar el Campionat de Catalunya en carretera; en sortí campió en Pons, d'Amposta.

L'astima fou que primer Canyardó i després Murcia sofrissin greus accidents.

Ho lamentem de debò.

MOTORISME

Hi va haver reunió a l'Autòdrom i no va ploure.

Hi hagué el "match" Catalunya-Castella, que constituí un gros èxit, i, com és natural, varen guanyar els nostres corredors.

També hi vàrem veure la senyoreta Patrocini Benito, que féu gala d'admirable conducció. Ahir era a la natació i avui al motor que comentàvem la participació de dones.

Decididament, aviat tot això farà el canvi; nosaltres ens haurem de retirar per inservibles.

Resumint, la reunió de diumenge passat fou un gros èxit que s'apuntà "Penya Rhin".

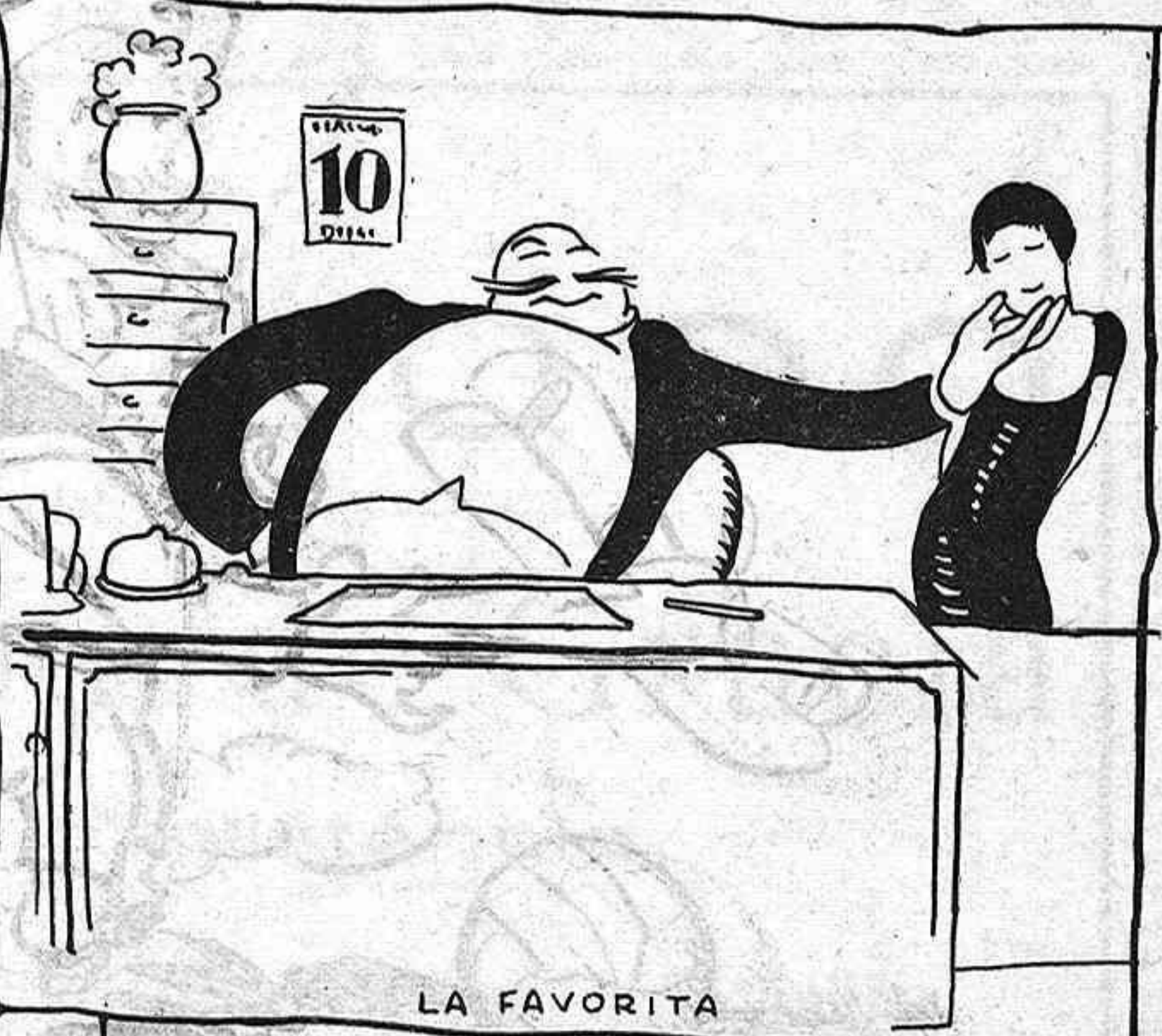
Tant de bo que sovintegessin aquests èxits.

TEIXI.

OPÈRES IL-LUSTRADES

IL TROVATORE

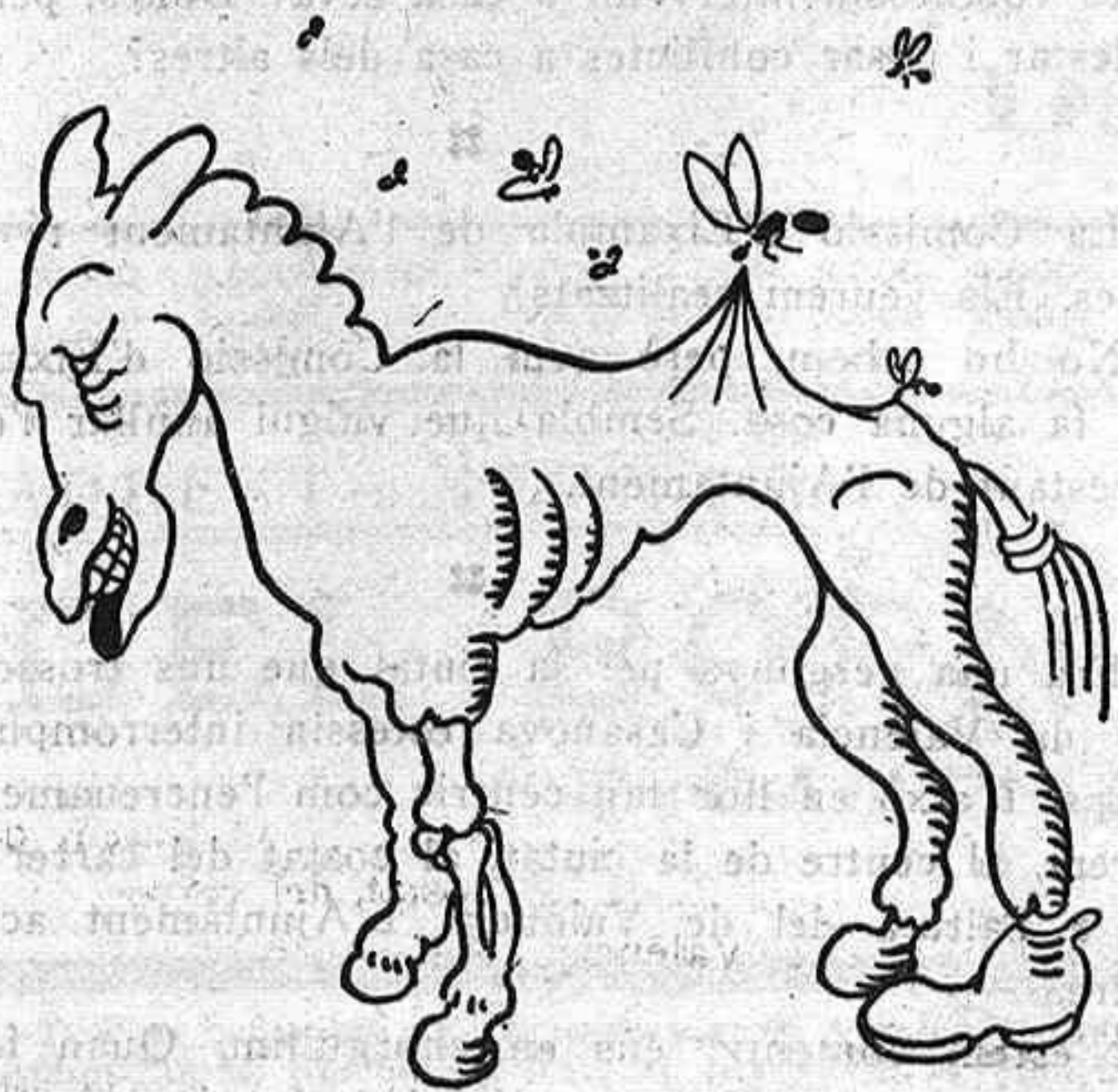
LA FAVORITA

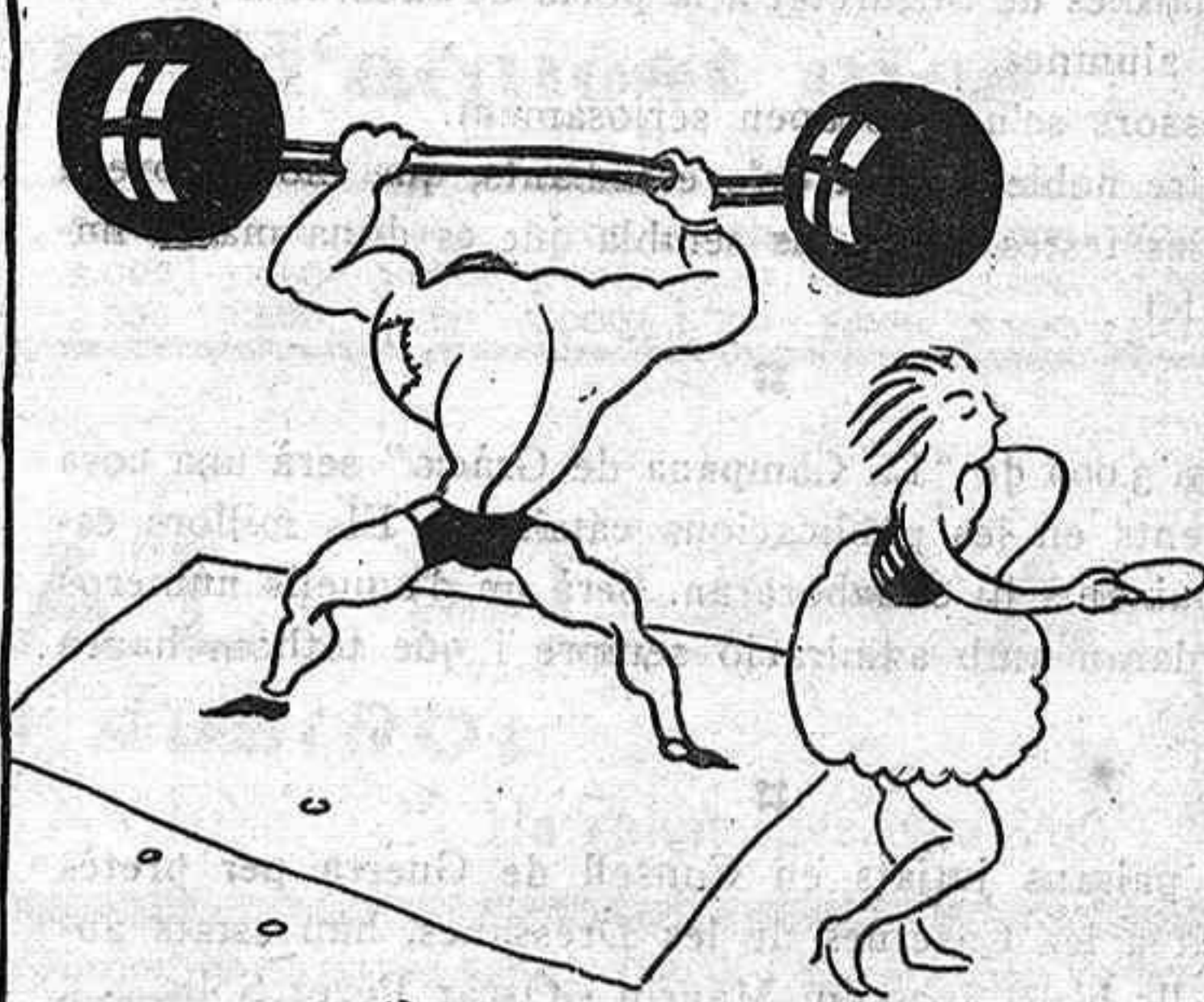
ELS MESTRES CANTAIRES

LA CIUTAT INVISIBLE DE KITEGE

CAVALLERIA RUSTICANA

SANSON I DALILA

Calina

LES JOGUINES

—Amb aquestes joguines he passat tot l'any distret i sense mals de cap.

Es deia que el rei de Romania havia mort, i ara resulta que ja està bo i que es passeja per la ciutat. Si les notícies de Romania ens arriben així, cal saber com ens arribaran les de l'extrem orient i les del sud d'Àfrica.

✱

Els estudiants de Barcelona estan de gresca.

Han començat amb gran força els seus aldarulls. La policia ha hagut d'entrar a l'edifici i el rector ha hagut de posar una parella de guàrdies de Seguretat a la porta de cada aula per fer-hi entrar els alumnes.

Els professors se'n preocupen seriosament.

No és gaire noble el gest dels estudiants, que mouen brega per avançar les festes. Però ens sembla que es dona massa importància al fet.

✱

El número 3.000 de "La Campana de Gràcia" serà una cosa sense precedents en les publicacions catalanes. Els millors escriptors i dibuixants hi col·laboraran. Serà un d'aquells números que es recordaran amb admiració sempre i que tothom haurà de guardar.

✱

Els onze paisans jutjats en Consell de Guerra per pretès intent d'assalt a les Casernes de les Dressanes, han estat absolts. Entre ells hi ha Joaquim Maurin i Oscar Pérez Solís.

✱

L'afer Ricciotti Garibaldi cada dia es complica més. Ricciotti és cada dia més repugnant. Pobre Giuseppe, si tornés!

Com s'avergonyiria dels seus néts Ezio i Ricciotti i potser, fins i tot, dels altres néts Sante i Peppino!

✱

Les paraules de Mussolini són cada dia més provocadores. El món està las de la gran guerra europea. Però ens temem molt que arribi un moment que el "Duce" acabi la paciència i la diplomàcia de tothom.

✱

La situació xinesa es considera molt greu; potser mai no ho havia estat tant. França, Anglaterra i Estats Units d'Amèrica estan alerta.

Voleu dir que si aquests tres països no es volguessin ficar en les coses alienes, allà on no els demanen, la situació seria tan greu? Què farien aquests països si unes potències estrangeres volguessin intervenir a casa seva? Doncs, per què van a molestar i posar conflictes a casa dels altres?

✱

La Comissió d'Eixampla de l'Ajuntament té molts projectes. Els veurem realitzats?

No ho sabem, però avui la Comissió d'Eixampla és la que fa alguna cosa. Sembla que vulgui anullar l'obra de tot el restant de l'Ajuntament.

✱

Era una vergonya per la ciutat que uns trossos dels carrers de València i Casanova estessin interromputs per uns camps. I això en lloc tan cèntric com l'encreuament dels dits carrers, al centre de la ciutat, al costat del carrer de Montaner a l'altura del de València. L'Ajuntament acaba de resoldre.

N'estem contents; ens en enorgullem. Quan fa una cosa ben feta també ho hem de dir. A cadascú el que és seu.

Llibreria Espanyola d'Antoni López ♦ ♦ Rambla del Mig, 20, Barcelona

TELÈFON A. 4115

Dia 18 de desembre

Núm. 3.000

DE

La Campana de Gràcia

57 anys d'existència

Gran Extraordinari escrit i dibuixat pel bo i millor de la nostra terra, 16 planes, moltes d'elles amb color

Dibuixos d'en Picarol (Costa), Opisso, Segrelles, Calsina i altres. Reproduccions de les més famoses làmines publicades a LA CAMPANA durant els 57 anys

El text és degut a les prestigioses signatures d'en Santiago Rusiñol, Pere Corominas, Pere Aldavert, Angel Samblancat, A. Pestaña, Lluís Capdevila, Josep Burgas, Ignasi Iglesias, Amichatis, M. Marinello, J. Roure i Torrent, Francesc Madrid, Brauli Solsona, Marius Aguilar, Rovira i Virgili, Emili Junoy, S. Perarnau, etc., etc.

Núm. 3.000

16 planes de gran tamany, 60 cts.

Dia 18 d'aquest mes

AQUESTA SETMANA

DEL BORN AL PLATA

per **SANTIAGO RUSIÑOL**

Un volum, pessetes 3'50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliures del Cir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebaixes.

UN QUE S'AVENÇA

—Tan aviat envies la carta als reis?

—Sí, home. No veu que van tan malament els Correus?